ISSN: 2029-2341 / eISSN: 2029-2252

VILNIUS TECH
Vilnius Gediminas Technical University

SCIENCE – FUTURE of LITHUANIA

2026
Volume 18
Article ID: mla.2026.27718
Pages 1–5
https://doi.org/10.3846/mla.2026.27718

Civil engineering
Statybos inžinerija

LIETUVOS CIVILINĖS SAUGOS SISTEMOS EFEKTYVUMAS ŠIUOLAIKINIŲ GRĖSMIŲ KONTEKSTE: GYVENTOJŲ PERSPĖJIMO IR APSAUGOS PRIEMONIŲ ANALIZĖ

Demid KOLESNIKOV✉, Mečislavas GRIŠKEVIČIUS

Vilniaus Gedimino technikos universitetas, Vilnius, Lietuva

▪ gauta 2026 m. liepos 9 d.
▪ priimta 2026 m. spalio 7 d.

Santrauka. Civilinė sauga yra neatsiejama nacionalinio saugumo sistemos dalis, užtikrinanti gyventojų, turto ir aplinkos apsaugą nuo ekstremaliųjų situacijų, krizių ir karo grėsmių. Straipsnyje analizuojama Lietuvos civilinės saugos sistema šiuolaikinių gamtinių, technologinių, hibridinių ir karinių grėsmių kontekste, daugiausia dėmesio skiriant gyventojų perspėjimo priemonių aprėpčiai, civilinės saugos objektų pakankamumui ir parengčiai bei visuomenės pasirengimui. Analizė grindžiama galiojančių teisės aktų, 2023–2026 m. mokslinės literatūros ir valstybės institucijų skelbiamų 2024–2026 m. duomenų sisteminimu bei palyginimu. Nustatyta, kad 2025–2026 m. dauguma pagrindinių rodiklių gerėjo: sirenų skaičius padidėjo nuo 944 iki 1170, priedangų poreikį visiškai pasiekusių savivaldybių skaičius – nuo 28 iki 35, o civilinės saugos mokymuose dalyvavusių asmenų skaičius išaugo nuo 1830 iki beveik 6000. Vis dėlto išlieka reikšmingų spragų: perspėjimas sirenomis 2026 m. pasiekė apie 69 proc. gyventojų, daliai savivaldybių trūksta priedangų, o 2026 m. oro pavojaus atvejis atskleidė jų operatyvaus atvėrimo problemą.

Reikšminiai žodžiai: civilinė sauga, ekstremalioji situacija, krizių valdymas, gyventojų perspėjimas, priedangos, kolektyvinės apsaugos statiniai, Nacionalinis krizių valdymo centras, visuomenės atsparumas.

✉Autorius susirašinėti. El. paštas *demid.kolesnikov@vilniustech.lt*

1. Įvadas

Civilinė sauga – svarbi valstybės saugumo dalis, užtikrinanti gyventojų, turto ir aplinkos apsaugą nuo galimų pavojų ir ekstremaliųjų situacijų. Tarptautiniuose atsparumo valdymo dokumentuose pabrėžiama, kad veiksminga civilinė sauga turi apimti ne tik reagavimą, bet ir rizikos vertinimą, pasirengimą, ankstyvąjį perspėjimą bei gebėjimą mokytis iš ankstesnių krizių (North Atlantic Treaty Organization, 2023; European Commission, 2023).

Šalia tradicinių gamtinių ir technologinių pavojų vis didesnę reikšmę įgauna hibridinės grėsmės, bepiločių orlaivių panaudojimas, kibernetiniai incidentai bei galimos karinės grėsmės. Ukrainos pavyzdys taip pat parodė, kad perspėjimo sistemos ir fizinės gyventojų apsaugos priemonės turi būti vertinamos kaip tarpusavyje susiję sistemos elementai, o ne atskiros priemonės. Tyrimai, atlikti Ukrainoje, rodo, kad gyventojų reakcija į oficialius perspėjimus gali reikšmingai sumažinti pavojingų įvykių pasekmes, tačiau ilgalaikės grėsmės gali mažinti reakcijos į perspėjimus intensyvumą (Van Dijcke et al., 2023).

Gyventojų perspėjimo ir informavimo priemonės, civilinės saugos objektai, prevencinė veikla ir visuomenės švietimas yra pagrindiniai civilinės saugos sistemos elementai. Tačiau išlieka klausimas, ar šios priemonės yra pakankamos efektyviai gyventojų apsaugai šiuolaikinių grėsmių kontekste.

Straipsnyje analizuojamas Lietuvos civilinės saugos sistemos organizavimas, ekstremaliųjų situacijų valdymo principai, gyventojų perspėjimo sistema, visuomenės pasirengimas ir civilinės saugos objektų reikšmė gyventojų apsaugai.

Straipsnio tikslas – įvertinti Lietuvos Respublikos civilinės saugos sistemos veiksmingumą pagal gyventojų perspėjimo, apsaugos infrastruktūros, parengties ir visuomenės pasirengimo rodiklius šiuolaikinių grėsmių kontekste.

Tyrime taikyti teisės aktų, mokslinės literatūros, statistinių duomenų ir valstybinių institucijų skelbiamų dokumentų analizės metodai.

2. Lietuvos civilinės saugos sistemos organizavimas ir ekstremaliųjų situacijų samprata

Vertinant civilinės saugos sistemos veiksmingumą, pirmiausia reikia apibrėžti jos valdymo objektą. Pagal galiojantį Lietuvos Respublikos krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymą krizių ir ekstremaliųjų situacijų valdymo sistema

© 2026 Straipsnio autoriai. Leidėjas Vilniaus Gedimino technikos universitetas

Šis straipsnis yra atvirosios prieigos straipsnis, turintis Kūrybinių bendrijų (Creative Commons) licenciją *(https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)*, kuri leidžia neribotą straipsnio ar jo dalių panaudą su privaloma sąlyga nurodyti autorių ir pirminį šaltinį.

apima prevenciją, pasirengimą, valdymą ir padarinių šalinimą. Ekstremalioji situacija vertinama ne tik pagal tiesioginį pavojų gyventojų gyvybei ar sveikatai, bet ir pagal galimus padarinius turtui, aplinkai bei visuomenės funkcionavimui (Lietuvos Respublikos Seimas, 2022). Dabartinis teisinis požiūris yra platesnis nei ankstesniuose civilinės saugos mokymo šaltiniuose apibrėžimas, kuriame daugiau dėmesio skirta pačiam pavojaus faktui (Baikštys et al., 1996).

Civilinės saugos sistemos organizavimas Lietuvoje yra grindžiamas institucijų bendradarbiavimu ir aiškiai apibrėžtu atsakomybės pasidalijimu. Kaip pažymi Baniulienė ir kt. (2014), nė viena institucija negali savarankiškai užtikrinti visų civilinės saugos funkcijų, todėl būtinas koordinuotas įvairių tarnybų veikimas. Galiojančiame įstatyme tarp pagrindinių sistemos subjektų nurodomi Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Nacionalinio saugumo komisija, Nacionalinis krizių valdymo centras (NKVC), Vidaus reikalų ministerija (VRM), Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas (PAGD), ministerijos, kitos valstybės institucijos ir įstaigos bei savivaldybės (Lietuvos Respublikos Seimas, 2022). Tokia struktūra leidžia atskirti strateginio koordinavimo, valstybės politikos formavimo, operatyvaus reagavimo ir vietos lygmens funkcijas.

Pagrindinių subjektų vaidmenys pateikiami 1 lentelėje.

Ekstremaliųjų situacijų valdymas Lietuvoje organizuojamas dviem lygmenimis:

- valstybės lygmeniu;
- savivaldybės lygmeniu.

Pagal mastą ekstremaliosios situacijos gali būti:

- savivaldybės lygmens;
- valstybės lygmens.

Pagal kilmę jos skirstomos į:

- gamtines;
- technines;
- ekologines;
- socialines.

Svarbus pokytis civilinės saugos sistemoje įvyko, kai buvo priimta nauja Krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymo redakcija, įsigaliojusi 2023 m. Reformos poreikį lėmė COVID-19 pandemijos metu išryškėję koordinavimo trūkumai, augančios geopolitinės grėsmės bei būtinybė stiprinti nacionalinį atsparumą krizėms. Tyrimai Europoje rodo, kad civilinės saugos organizacijų atsparumui svarbios ne tik formalios struktūros, bet ir tarpinstitucinis bendradarbiavimas, rizikos analizė, skaitmeninės kompetencijos bei gebėjimas mokytis iš ankstesnių krizių (Roth et al., 2023).

2023 m. sausio 1 d. įsteigtas NKVC tapo vienu pagrindinių šios sistemos koordinavimo elementų. Pagal įstatymą centras vykdo grėsmių stebėseną, vertinimą ir modeliavimą, atlieka nacionalinį galimų pavojų ir ekstremaliųjų situacijų rizikos vertinimą, koordinuoja strateginę komunikaciją ir krizės metu organizuoja bei koordinuoja krizės valdymą (Lietuvos Respublikos Seimas, 2022).

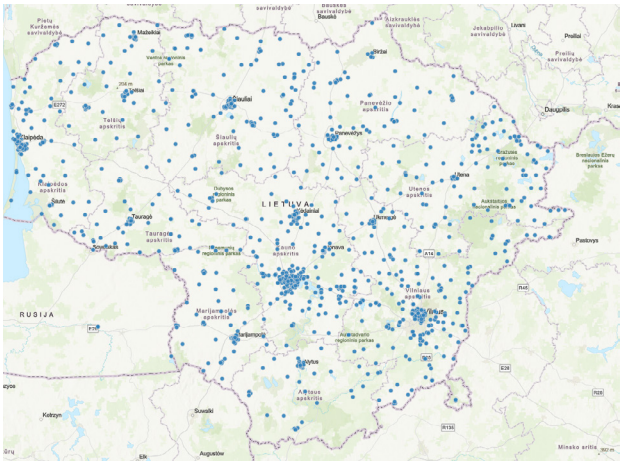
3. Gyventojų perspėjimo ir informavimo sistema bei visuomenės pasirengimas ekstremaliosioms situacijoms

Vienas svarbiausių civilinės saugos sistemos elementų yra operatyvus gyventojų perspėjimas. Krizės ar ekstremaliosios situacijos metu laiku perduota informacija leidžia žmonėms imtis apsaugos veiksmų ir sumažinti galimas pasekmes. Lietuvos perspėjimo sirenų žemėlapis pateiktas 1 paveiksle.

Pagal Lietuvos Respublikos krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymą perspėjimo sistema apima organizacinių ir techninių priemonių visumą, skirtą gyventojams informuoti apie gresiantį ar susidariusį pavojų ir pateikti rekomendacijas dėl veiksmų. Sistemos organizavimas ir pagrindinių perspėjimo priemonių koordinavimas yra PAGD kompetencijos dalis (Lietuvos Respublikos Seimas, 2022).

1 lentelė. Pagrindiniai Lietuvos krizių valdymo ir civilinės saugos sistemos subjektai ir funkcijos (šaltinis: sudaryta autorių pagal Lietuvos Respublikos Seimo (2022) nustatytas sistemos subjektų kompetencijas)

Subjektas	Pagrindinė funkcija
Lietuvos Respublikos Vyriausybė	Formuoja ir įgyvendina valstybės lygmens sprendimus, priima sprendimus dėl valstybės lygio ekstremaliųjų situacijų ir užtikrina strateginį sistemos valdymą.
Nacionalinio saugumo komisija	Vertina NKVC pateiktą informaciją apie grėsmes ir teikia Vyriausybei pasiūlymus dėl grėsmių mažinimo bei krizės valdymo prioritetų.
Nacionalinis krizių valdymo centras	Stebi, vertina ir modeliuoja grėsmes, atlieka nacionalinį rizikos vertinimą, koordinuoja strateginę komunikaciją ir krizės metu organizuoja bei koordinuoja krizės valdymą.
Vidaus reikalų ministerija	Formuoja valstybės politiką krizių valdymo ir civilinės saugos srityje, koordinuoja jai pavaldžių institucijų veiklą ir nustato dalį sistemos organizavimo reikalavimų.
Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas	Organizuoja ir vykdo pagrindines civilinės saugos funkcijas, susijusias su gyventojų perspėjimu, švietimu, pratybomis, civilinės saugos pajėgų veikla ir pasirengimu ekstremaliosioms situacijoms.
Savivaldybės	Organizuoja civilinės saugos veiklą savivaldybės teritorijoje, parenka ir žymi priedangas, organizuoja jų parengtį bei gyventojų apsaugos priemones vietos lygmeniu.
Kitos valstybės institucijos, įstaigos, ūkio subjektai ir civilinės saugos pajėgos	Pagal kompetenciją vykdo prevencijos, pasirengimo, reagavimo, gelbėjimo, evakavimo, paslaugų tęstinumo ir padarinių šalinimo užduotis.

1 paveikslas. Lietuvos perspėjimo sirenų žemėlapis (šaltinis: PAGD, 2025 m.)

Lietuvoje gyventojai perspėjami sirenomis, Gyventojų perspėjimo ir informavimo sistema (GPIS), radijo ir televizijos transliuotojų kanalais, o prireikus naudojamos ir kitos priemonės, įskaitant mobiliąsias įgarsinimo priemones bei pasiuntinius (Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos [PAGD], 2025).

Perspėjimo sirenos išlieka viena svarbiausių techninių perspėjimo priemonių. Lietuvoje veikia apie 1170 sirenų, kurių faktinis perspėjimo sirenomis pasiekiamumas 2025 m. išliko 67 proc. gyventojų. 2026 m. kovą PAGD nurodė, kad sirenomis jau pasiekiama apie 69 proc. gyventojų, o iki 2029 m. planuojama pasiekti apie 75 proc. (PAGD, 2025, 2026a).

Nuo 2012 m. veikianti GPIS leidžia mobiliųjų ryšių tinklais siųsti perspėjimo pranešimus gyventojams konkrečioje teritorijoje. Sistemos privalumas yra gebėjimas veikti net esant dideliam ryšio tinklo apkrovimui. Trumpieji pranešimai į mobiliuosius telefonus gali būti siunčiami trimis kalbomis: lietuvių, anglų, rusų.

Papildomi informavimo kanalai – nacionalinis radijas ir televizija, interneto portalai, oficialios institucijų svetainės bei socialiniai tinklai – sudaro daugiakanalio informavimo dalį. Europos Sąjungos atsparumo tiksluose pabrėžiama ne tik kanalų įvairovė, bet ir pranešimų savalaikiškumas, suprantamumas, tarpusavio suderinamumas bei aiškiai apibrėžta atsakomybė už informacijos perdavimą (European Commission, 2023).

Ne mažiau svarbi perspėjimo grandis yra visuomenės pasirengimas. PAGD 2025 m. veiklos duomenimis, civilinės saugos mokymuose dalyvavo beveik 6000 savivaldybių pareigūnų, pedagogų ir kitų krizių valdymo procese dalyvaujančių asmenų, palyginti su 1830 dalyvių 2024 m. Tai sudaro apie 228 proc. dalyvių skaičiaus augimą per vienus metus (PAGD, 2025). Be to, 2025 m. prevencinėse pamokose dalyvavo 38 590 mokinių 1793 bendrojo ugdymo mokyklų klasėse (PAGD, 2025).

4. Civilinės saugos objektai ir jų vaidmuo gyventojų apsaugoje

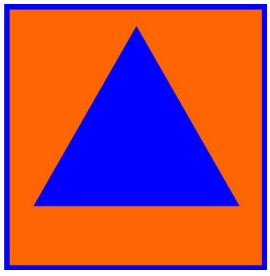
Civilinės saugos objektai yra viena svarbiausių gyventojų apsaugos priemonių tiek taikos metu susidarius ekstremaliosioms situacijoms, tiek karo atveju.

Pagal paskirtį Lietuvoje išskiriami trys pagrindiniai civilinės saugos objektų tipai:

- slėptuvės;
- kolektyvinės apsaugos statiniai;
- priedangos.

Slėptuvės skirtos valstybės ir savivaldybių institucijų darbuotojams, vykdantiems gyvybiškai svarbias funkcijas ekstremaliųjų situacijų ar karo metu. Jose sudaromos sąlygos užtikrinti nepertraukiamą valstybės valdymą.

Kolektyvinės apsaugos statiniai – iš anksto atrinkti objektai, kurie pritaikomi laikinam evakuotų gyventojų apgyvendinimui. Juose organizuojamas žmonių priėmimas, apgyvendinimas, aprūpinimas maistu, vandeniu ir kitomis būtinomis priemonėmis. Kolektyvinės apsaugos statinio žymėjimo ženklas pateiktas 2 paveiksle.

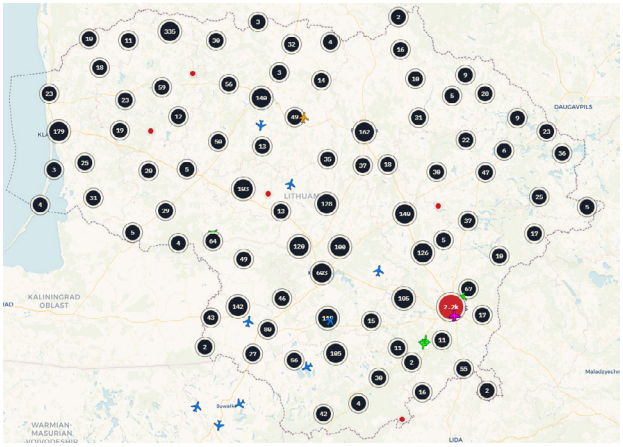

2 paveikslas. Kolektyvinės apsaugos statinio žymėjimo ženklas (šaltinis: LT72.lt, n.d.)

Didžiausią reikšmę gyventojų apsaugai šiandien turi priedangos. 2024 m. pabaigos VRM duomenimis, Lietuvoje buvo parinktos 6344 priedangos (4 paveikslas). Jos skirtos trumpalaikei apsaugai nuo sprogimo bangos, skeveldrų, griūvančių konstrukcijų fragmentų ir kitų pavojingų veiksnių. Tarptautinėje praktikoje fizinė apsaugos infrastruktūra laikoma vienu svarbiausių visuomenės atsparumo elementų karinių ir kitų kompleksinių grėsmių kontekste (European Commission, 2024). Priedangos žymėjimo ženklas pateiktas 3 paveiksle.

3 paveikslas. Priedangos žymėjimo ženklas (šaltinis: LT72.lt, n.d.)

4 paveikslas. Lietuvos priedangų žemėlapis (šaltinis: slepk.lt, n.d.)

2026 m. gegužės 20 d. Lietuvoje pirmą kartą buvo paskelbtas oro pavojus, kai į Lietuvos oro erdvę galimai įskrido bepilotis orlaivis. Gyventojai buvo raginami eiti į priedangas. Šis įvykis yra svarbus civilinės saugos sistemos praktinio veikimo pavyzdys, nes perspėjimo priemonė buvo tiesiogiai susieta su gyventojų pareiga per trumpą laiką pasiekti apsaugos vietą (Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija, 2026).

Šio įvykio metu išryškėjo ne vien infrastruktūros kiekio, bet ir faktinio prieinamumo problema: Vidaus reikalų ministerija nurodė, kad po oro pavojaus paskelbimo ne visos priedangos buvo operatyviai atrakintos (Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija [VRM], 2026).

2026 m. birželio duomenimis, Lietuvoje buvo 6645 priedangos, kuriose galėtų slėptis apie 1,6 mln. žmonių. 37 savivaldybės turėjo pakankamai priedangų pagal joms nustatytą poreikį, o 23 savivaldybėse jų vis dar trūko. Miestų savivaldybėms nustatytas ne mažesnis kaip 60 proc., o rajonų savivaldybėms – 40 proc. gyventojų apsaugos priedangose rodiklis (VRM, 2026). Šie duomenys leidžia objektyviau vertinti teritorinį pakankamumą: visišką nustatyto poreikio lygį pasiekė tik 61,7 proc. savivaldybių.

Svarbu atskirti du skirtingus rodiklius: PAGD 2025 m. skelbė, kad nustatytą priedangų poreikį visiškai pasiekė 35 savivaldybės, o galimų apsaugoti gyventojų dalis siekė 82 proc.; VRM 2026 m. pateikė 57 proc. visų šalies gyventojų galimos apsaugos rodiklį ir 37 savivaldybes, pasiekusias joms nustatytą poreikį (PAGD, 2025; VRM, 2026). Be to, Valstybės kontrolei atlikus tyrimą nustatyta, kad 33 savivaldybėse priedangų vietų nepakako visiems gyventojams, o 92,6 proc. apklaustų priedangų valdytojų nebuvo atlikę privalomų priedangų patikrinimų arba atliko tik bendrą pastatų techninę priežiūrą (Valstybės kontrolė, 2025).

5. Gyventojų perspėjimo sistemos tobulinimo galimybės

Remiantis atlikta rodiklių lyginamąja analize, Lietuvos civilinės saugos sistema 2024–2026 m. stiprėjo, tačiau jos efektyvumas išlieka nevienodas. Didžiausia pažanga matoma infrastruktūros plėtros ir mokymų srityse, spragų išlieka perspėjimo aprėpties, teritorinio priedangų pakankamumo ir realaus prieinamumo srityse.

2025 m. sirenų skaičius padidėjo beveik 24 proc., tačiau sirenų girdimumo rodiklis tais metais liko 67 proc.; 2026 m. jis padidėjo iki apie 69 proc. Iki 2029 m. planuojama pasiekti apie 75 proc. gyventojų aprėptį (PAGD, 2025, 2026a).

Perspėjimo sistemų infrastruktūra turėtų būti integruojama į vieną informacinę sistemą. Gyventojui gavus GPIS pranešimą apie konkretų pavojų, informacija turėtų būti susieta su patikimu artimiausios priedangos nustatymu ir aiškiomis rekomendacijomis. Tokia integracija atitiktų Europos Sąjungos atsparumo tikslą didinti ankstyvojo perspėjimo sistemų veiksmingumą ir užtikrinti, kad perspėjimas pasiektų rizikos zonoje esančius žmones laiku bei būtų aiškiai suprantamas (European Commission, 2023).

Perspėjimo sistemos efektyvumui svarbus reguliarus praktinis tikrinimas. 2025 m. buvo atlikti trys gyventojų perspėjimo ir informavimo sistemos patikrinimai; gruodį patikrinimo metu iš maždaug 1160 įjungtų sirenų nesuveikė 2,6 proc., palyginti su 5,4 proc. ankstesnio patikrinimo metu (PAGD, 2026b).

2025 m. mokymų dalyvių skaičius išaugo daugiau kaip tris kartus, tačiau Europos Sąjungos atsparumo tikslai akcentuoja ne tik informacijos sklaidą, bet ir gyventojų gebėjimą atpažinti riziką, pasirinkti tinkamus apsaugos veiksmus bei pasitikėti oficialiais perspėjimo šaltiniais (European Commission, 2023). Todėl tolesnių mokymų ir pratybų rezultatus tikslinga vertinti pagal praktinius veiksmus: perspėjimo atpažinimą, sprendimo priėmimo laiką, gebėjimą rasti priedangą ir laikytis institucijų nurodymų. Tai ypač aktualu atsižvelgiant į tyrimus, rodančius, kad ilgalaikė grėsmės ekspozicija gali lemti perspėjimų ignoravimą (Van Dijcke et al., 2023).

6. Išvados

1. Lietuvos civilinės saugos sistema 2024–2026 m. pasižymi aiškia institucinės struktūros ir pagrindinių gyventojų apsaugos priemonių plėtra, tačiau jos efektyvumas negali būti vertinamas vien pagal infrastruktūros objektų skaičių. Šiame tyrime efektyvumas pagrįstai siejamas su perspėjimo aprėptimi, apsaugos infrastruktūros pakankamumu, parengtimi, prieinamumu ir visuomenės pasirengimu.
2. 2022 m. priimta nauja Krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymo redakcija bei sustiprintas Nacionalinio krizių valdymo centro vaidmuo sudarė prielaidas labiau centralizuotam grėsmių vertinimui.
3. Gyventojų perspėjimo infrastruktūra plečiama: 2025 m. sirenų skaičius padidėjo nuo 944 iki 1170, o 2026 m. sirenomis buvo pasiekiama apie 69 proc. gyventojų.
4. Priedangų tinklo rodikliai gerėja, tačiau išlieka teritorinių skirtumų. 2026 m. birželį 37 iš 60 savivaldybių buvo pasiekusios joms nustatytą priedangų poreikį, o 23 savivaldybėse nustatytas trūkumas. Be to, 2026 m. oro pavojaus atvejis parodė, kad registruota priedanga ne visada reiškia realiuoju laiku prieinamą apsaugos vietą.

5. Analizė parodė, kad būtina atskirti priedangų nustatyto poreikio įvykdymo rodiklį nuo visos šalies gyventojų faktinės apsaugos rodiklio. Skirtingų metų institucijų duomenys rodo skirtingus vardiklius, todėl civilinės saugos statistika turi būti pateikiama aiškiai nurodant, kokią gyventojų grupę ar poreikį konkretus procentas apibūdina.
6. Visuomenės pasirengimo srityje matoma pažanga: 2025 m. civilinės saugos mokymuose dalyvavo beveik 6000 asmenų, palyginti su 1830 2024 m. Ateityje tikslinga pereiti nuo mokymų apimties prie rezultatų vertinimo – praktinių pratybų, perspėjimo atpažinimo ir sprendimo priėmimo.
7. Siekiant didinti Lietuvos civilinės saugos sistemos efektyvumą būtina plėsti priedangų tinklą, modernizuoti perspėjimo sistemas, stiprinti visuomenės švietimą ir užtikrinti nuolatinį institucijų pasirengimą veikti ekstremaliųjų situacijų metu.

Literatūra

Baikštys, K., Beinoravičius, M., Burneika, K., Kisieliūnas, R., Mankevičius, V., Žalinskas, K., Palubinskas, V., Sinius, A., Trukanas, G. ir Milašauskas, A. (1996). *Civilinės saugos pagrindai*. Meralas.

Baniulienė, R., Monkeliūnaitė, J., Paškevičiūtė, A., Jakavonis, D., Misiūnas, A., Dumčienė, M. ir Vilkelienė, D. (2014). *Civilinė sauga*: *Mokymo priemonė profesinio mokymo įstaigoms*. AB KOPA.

European Commission. (2023). *Commission Recommendation of 8 February 2023 on Union disaster resilience goals* (*2023/C 56/01*). Official Journal of the European Union. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32023H0215(01)

European Commission. (2024). *Union Civil Protection Mechanism*. https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/

Lietuvos Respublikos Seimas. (2022). *Lietuvos Respublikos civilinės saugos įstatymo Nr. VIII-971 pakeitimo įstatymas* (Nr. XIV-1640). https://e-tar.lt/portal/it/legalAct/29ccd900828711ed-8df094f359a60216

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija. (2026). *Po pirmojo oro pavojaus Lietuvoje – sprendimas dėl greitesnio priedangų atverimo*. https://vrm.lrv.lt/lt/naujienos/po-pirmojo-oro-pavojaus-lietuvoje-sprendimas-del-greitesnio-priedangu-atverimo-lUZi/

LT72.lt. (n.d.). *Lietuvos pasirengimas ekstremaliosioms situacijoms*. https://lt72.lt/

North Atlantic Treaty Organization. (2023). *Resilience and civil preparedness*. https://www.nato.int/en/what-we-do/deterrence-and-defence/resilience-civil-preparedness-and-article-3

Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos. (2025). *2025 metų veiklos ataskaita*. https://pagd.lrv.lt/public/canonical/1773744260/8168/PAGD%202025%20metu%20veiklos%20ataskaita.pdf

Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos. (2026a). *Lietuvoje plečiama gyventojų perspėjimo sistema*: *bus įrengtos naujos 275 perspėjimo sirenos*. https://pagd.lrv.lt/lt/naujienos/lietuvoje-pleciama-gyventoju-perspejimo-sistema-bus-irengtos-naujos-275-perspejimo-sirenos-xT5/

Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos. (2026b). *Visoje šalyje kauks sirenos*: *bus tikrinama gyventojų informavimo ir perspėjimo sistema*. https://pagd.lrv.lt/lt/naujienos/visoje-salyje-kauks-sirenos-bus-tikrinama-gyventoju-informavimo-ir-perspejimo-sistema-pjg/

Roth, F., Kaluza, B., Pfeffer, K., Rümelin, E., Kirchner, J., Overmeyer, M., Neisser, F., Jackwerth-Rice, T., Kilicaslan, A., & Sautter, J. (2023). Innovation in times of crisis: How civil protection organizations in Europe coped and adapted during the COVID-19 pandemic. *European Journal for Security Research*, *7*, 139–161. https://doi.org/10.1007/s41125-023-00090-6

Slepk.lt. (n.d.). *Lietuvos priedangų žemėlapis*. https://slepk.lt

United Nations Office for Disaster Risk Reduction. (2015). *Sendai framework for disaster risk reduction 2015–2030*. United Nations. https://www.undrr.org/publication/sendai-framework-disaster-risk-reduction-2015-2030

Valstybės kontrolė. (2025). *Gyventojų perspėjimo sistemos modernizavimas*, *kolektyvinės apsaugos statinių ir priedangų plėtra*: *Išankstinio tyrimo ataskaita* (Nr. ITE-1). https://www.valstybeskontrole.lt/LT/Product/Download/4852

Van Dijcke, D., Wright, A. L., & Polyak, M. (2023). Public response to government alerts saves lives during Russian invasion of Ukraine. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, *120*(18), Article e2220160120. https://doi.org/10.1073/pnas.2220160120

THE EFFECTIVENESS OF THE LITHUANIAN CIVIL PROTECTION SYSTEM IN THE CONTEXT OF CONTEMPORARY THREATS: AN ANALYSIS OF PUBLIC WARNING AND PROTECTIVE MEASURES

Abstract. Civil protection is an integral part of the national security system, ensuring the protection of the population, property, and the environment from emergencies, crises, and military threats. This article analyzes the Lithuanian civil protection system in the context of contemporary natural, technological, hybrid, and military threats, with a particular focus on the coverage of public warning measures, the adequacy and preparedness of civil protection facilities, and public preparedness. The analysis is based on the systematization and comparison of applicable legislation, scientific literature published in 2023–2026, and data published by state institutions for 2024–2026. The findings indicate that most key indicators improved in 2025–2026: the number of warning sirens increased from 944 to 1,170, the number of municipalities that fully met the identified shelter needs increased from 28 to 35, and the number of people participating in civil protection training increased from 1,830 to nearly 6,000. Nevertheless, significant gaps remain: in 2026, approximately 69% of the population could be reached by sirens, some municipalities still lacked sufficient shelters, and an air-raid warning incident in 2026 revealed problems related to the prompt opening of shelters.

Keywords: civil protection, emergency situation, crisis management, public warning, shelters, collective protection structures, National Crisis Management Centre, societal resilience.